

Norðurlensk krabbameinsfeløg við felags áheitan: gevist at seta pening í tubbak!

Fýra norðurlensk krabbameinsfeløg standa saman og heita á eftirlønarfeløgini at taka ábyrgd og gevast at seta pening hjá viðskiftafólkunum í tubbaksídnaðin. Hvørt ár doyggja seks milliónir fólk av tubbaki. Ídnaðurin brýtur altjóða mannarættindi og tilevnar sínar vørur soleiðis, at tann sum roykir, verður so bundin av teimum sum til ber.

Royking er størsta einstaka orsök til krabbamein. Hvørt ár doyggja 6 milliónir fólk av tubbaki, og bara í Norðurlondum doyggja stívliga 37.000 fólk árliga av sjúkum, sum elvdar eru av tubbaki. Kortini seta fleiri eftirlønarfeløg part av pengunum hjá viðskiftafólkunum í tubbak. Tað skal steðga nú. Tað halda krabbameinsfeløgini í Noregi, Danmark, Føroyum og Finnlandi, sum standa saman um at heita á eftirlønarfeløgini.

- Eftirlønarfeløgini mugu granska seg sjálvi, taka moralska støðu og samfelagsábyrgd. Í Noregi hevur leingi verið siðvenja, at eftirlønarfeløgini eru givin at seta pening í tubbaksídnaðin. Tað var greiður boðskapur, tá ið Statens Pensionfond í 2009 seldi síni partabrøv í tubbaksídnaðinum, siga krabbameinsfeløgini.

Norsku partabrøvini vórðu seld fyri m.a. at halda altjóða viðtikna WHO millumtjóðasáttmálan um tubbak. 179 lond og ES hava skrivað undir sáttmálan og soleiðis bundið seg at seta í verk tiltøk, sum kunnu avmarka tubbaksnýtluna. Norðurlensku krabbameinsfeløgini halda, at tíðin er komin, at hini Norðurlondini eisini taka ábyrgd og lúka ásetingarnar bæði í WHO millumtjóðasáttmálanum um tubbak og í heimsmálunum hjá ST um at " tryggja heilsugott lív og trivnað".

- Høvdur norsku myndugleikarnir ikki givist at sett pening í partabrøv í tubbaksídnaðinum, hevði Noregi ikki hildið WHO millumtjóðasáttmálan, sigur Anne Lise Ryel, aðalskrivari í norska krabbameinsfelagnum.

Tubbaksídnaðurin brýtur mannarættindini

Ávaringarljósini eiga at lýsa, tá ið Dansk Institut for Menneskerettigheder í nýggjari frágreiðing júst er komið til ta niðurstøðu, at tubbaksídnaðurin kann bara halda mannarættindini, gevst ídnaðurin fullkomiliga at gera og marknaðarføra tubbak.

Tað er longu greitt, at tubbaksídnaðurin brýtur altjóða viðtikin mannarættindi, tí børn fyri ein stóran part arbeiða í tubbaksgróðrarlundunum. Tað hevur Human Rights Watch – altjóða NGO, sum arbeiðir fyri mannarættindum – fleiri ferðir skjalprógvað.

FAKTA

Fleiri eru givin at seta pening í tubbaksídnaðin

Fleiri stór virki, kommunur, eftirlønar- og tryggingarfeløg eru longu givin at seta pening í tubbaksídnaðin.

Tað eru t.d. LEGO, Statens Pensionsfond í Noregi, amerikanski eftirlønargrunnurin CalPERS, Fonds de Reserve pour Les Retraites í Frankaríki, AP4 í Svøríki, Irish Sovereign Wealth Fund og nú eisini altjóða eftirlønarfelagið AXA, bretska AVIVA og hollenski bankin ABN AMRO.

Føroysk eftirlønarfeløg hava ásetingar um, at atlit verða tikið til, at íløgurnar eru etiskt og sosialt ráðiligar. LÍV sigur t.d., at íløgur verða ikki gjørdar í feløg, hvørs høvuðsvirksemi er tubbaksframleiðsla ella hevur høvuðsinnþøku frá hesum virksemi.

WHO millumtjóðasáttmáli um tubbak

179 lond og ES hava einmælt og við ongum fyrivarni staðfest WHO millumtjóðasáttmálan um tubbak. Tað er eindømi um altjóða semju um at minka um tubbaksnýtluna. Í sáttmálanum eru lýst fleiri amboð at stýra og avmarka tubbaksnýtluna í londunum, m.a. at avmarka krabbameinselvandi evni og evni sum gera roykjararnar bundnar at sigarettum, roykfrí øki og marknaðarføring.

<http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42811/1/9241591013.pdf>

Guidelines for implementation of Article 5.3 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control:

http://www.who.int/fctc/guide-lines/article_5_3.pdf?ua=1

Frágreiðing frá 'Dansk Institut for Menneskerettigheder'

Tubbaksfyrirøkan Philip Morris bað í september í 2016 'Dansk Institut for Menneskerettigheder' kanna, um fyrirøkan lýkur ásetingarnar um mannarættindi. Hetta varð gjørt, tá ið ST-mannarættindaráðið viðtók nakrar meginreglur fyri vinnuna og mannarættindi (UNGP), sum áseta, at øll virki skulu gera tað tey kunnu, ikki at bróta mannarættindini, og verða tey brotin, skulu tey fáa tað í rættlag sum skjótast.

Börn, so lítil sum átta ára gomul, arbeiða í gróðrarlundunum, og nógv teirra fáa sjúkuna 'Green Tobacco Sickness'. Sjúkan kann elva til vaml, svimbul, hðvuðþínu, spýggju og andaneyð. Vandí er eisíni fyrí, at þórníni verða bundín av tubbaki, tí tey henta bløðíni.

Almenní ákærumyndugleíkin í Hollandi er í lðtuní í ferð við at taka støðu til, um ákæra skal verða reist móti størstu tubbaksvírkjunum fyrí tilvítað at villleiða og falsá tðlíni fyrí mátingarnar fyrí, hvussu nógv evní eru í, sum gera roykjararnar bundnar av tubbaki.

Sleppast kann undan at seta pening í tubbaksídnaðín

Eftirlðnarfelðgíni hava fyrí vart ílðgurnar við, at partabrðv í tubbaksídnaðínunum geva tryggá úrtøku, og at tað kann vera trupult at sleppa sær undan teimum, tí partabrðvíní eru savnað í puljum. Men soleiðis er íkí longur, síga krabbameínsfelðgíni. Nú eru amboð, so til ber at skraddaraseyma ílðgupuljurnar.

- Okkurt er púra galið, um hildið verður, at tað er í lagi at vinna pening úr tubbaksídnaðínunum, sum ger sigarettirnar soleiðis, at fólk verða bundín av teimum, og sum tí við vilja elvír til, at fleírí millíðnir fólk doyggja hvørt ár. Eisíni stuðla eftirlðnarfelðgíni, við peningí hjá viðskíftafólkunum, einum ídnaði, sum í fleírí fðrum er á markínunum at bróta mannarættíndíni, síga krabbameínsfelðgíni.

KREFTFORENINGEN

Kræftens Bekæmpelse

krabbameinsfelagið

Syöpäjärjestöt

Til ber at lesa niðurstøðuna hjá 'Dansk Institut for Menneskerettigheder' á heimasíðuní hjá teimum. Her er eitt brot:

"Tobacco is deeply harmful to human health, and there can be no doubt that the production and marketing of tobacco is irreconcilable with the human right to health. For the tobacco industry, the UNGPs therefore require the cessation of the production and marketing of tobacco".

<https://www.humanrights.dk/news/human-rights-assessment-philip-morris-international>

Brot á mannarættíndí – barnaarbeiði

<https://www.hrw.org/news/2017/04/25/open-letter-british-american-tobacco-shareholders>

Møgulíga hollendskt rættarmál móti størstu tubbaksvírkjun

Tann 29. september í 2016 vórðu fýra tey størstu tubbaksvírkíní í Hollandi - Philip Morris, British American Tobacco, Japan Tobacco International og Imperial Tobacco - og leiðslurnar í vírkjunum meldað fyrí dráp og falsan.

Ákærumyndugleíkin viðger nú, um ákæra skal verða reist. At tey vórðu meldað er m.a. tí at:

- Tubbak ger av við í mínsta lagi annanhvønn, sum roykir javnan
- Tubbaksídnaðurín við vilja hevur gjørt sigarettirnar so vanaelvandi sum til ber við at brúka hundradtals íblandingarevni, sum skjótt gera roykjararnar bundnar
- Tubbaksídnaðurín villleiðir við mátingum av eiturevnum, soleiðis at teknisku mátingarnar vísa lægri innihald fyrí níkotín, tjøru og eiturevni, enn mongdirnar, roykjararnir verulíga fáa í seg.

<https://sickofsmoking.nl/wp-content/uploads/2017/03/Complaint-Tobacco-Industry.pdf>